

ДІАГНОСТИКА ФАКТОРІВ ВПЛИВУ НА ЕКСПОРТНУ ДІЯЛЬНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВА

© 2017 СКРИНЬКОВСЬКИЙ Р. М.

УДК 65.01

Скриньковський Р. М.

Діагностика факторів впливу на експортну діяльність підприємства

Сучасна практика ведення бізнесу доводить, що успіх виходу будь-якого підприємства на зовнішні (міжнародні) ринки залежить від рівня його готовності до здійснення зовнішньоекономічної діяльності. За таких обставин процес цільового аналізу й оцінювання факторів впливу на експортну діяльність підприємства є актуальним, доцільним і важливим. Метою статті є формування та розвиток теоретичних і методичних засад діагностики факторів впливу на експортну діяльність підприємства на основі теорії і практики в галузі управління та адміністрування. З'ясовано, що під поданою діагностикою слід розуміти процес ідентифікації, аналізу й оцінювання впливу (функціонального, дисфункціонального) факторів (чинників, обставин, умов тощо) на експортну діяльність підприємства з метою виявлення та вирішення проблем (наявних, можливих) у сфері забезпечення і виконання конкретних дій (етапів) його виходу на зовнішні (міжнародні) ринки. Встановлено, що ключовими бізнес-індикаторами системи діагностики факторів впливу на експортну діяльність підприємства є показники, які відображають вплив основних факторів на його експортну діяльність: рівень виконання зобов'язань за вартістю; рівень укладення «дорогих контрактів»; частка відновлених бізнес-контрактів у загальній кількості контрактів; рівень задоволення реклаमाцій; рівень ритмічності здійснення поставок. Перспективою подальших розвідок у цьому науковому напрямі є розроблення системи часткових діагностичних цілей комплексної системи цілей економічної діагностики підприємств із урахуванням діагностики факторів впливу на експортну діяльність підприємства як часткової діагностичної цілі.

Ключові слова: підприємство, зовнішньоекономічна діяльність, фактори впливу на експортну діяльність, діагностика, бізнес-індикатори.

Рис.: 1. **Табл.:** 2. **Формул:** 5. **Бібл.:** 17.

Скриньковський Руслан Миколайович – кандидат економічних наук, доцент, кафедра економіки підприємств та інформаційних технологій, Львівський університет бізнесу та права (вул. Кульпарківська, 99, Львів, 79021, Україна)

E-mail: uan_lviv@ukr.net

УДК 65.01

UDC 65.01

Скриньковський Р. М. Диагностика факторов влияния на экспортную деятельность предприятия

Современная практика ведения бизнеса доказывает, что успех выхода любого предприятия на внешние (международные) рынки зависит от уровня его готовности к осуществлению внешнеэкономической деятельности. При таких обстоятельствах процесс целевого анализа и оценки факторов влияния на экспортную деятельность предприятия является актуальным, целесообразным и важным. Целью статьи является формирование и развитие теоретических и методических основ диагностики факторов влияния на экспортную деятельность предприятия на основе теории и практики в области управления и администрирования. Выяснено, что под поданной диагностикой следует понимать процесс идентификации, анализа и оценки влияния (функционального, дисфункционального) факторов (обстоятельств, условий и т.п.) на экспортную деятельность предприятия с целью выявления и решения проблем (имеющихся, возможных) в сфере обеспечения и выполнения конкретных действий (этапов) его выхода на внешние (международные) рынки. Установлено, что ключевыми бизнес-индикаторами системы диагностики факторов влияния на экспортную деятельность предприятия являются показатели, отражающие влияние основных факторов на его экспортную деятельность: уровень выполнения обязательств по стоимости; уровень заключения «дорогих контрактов»; доля возобновленных бизнес-контрактів в общем количестве контрактов; уровень удовлетворения рекламаций; уровень ритмичности осуществления поставок. Перспективой дальнейших исследований в данном научном направлении является разработка системы частичных диагностических целей комплексной системы целей экономической диагностики предприятий с учетом диагностики факторов влияния на экспортную деятельность предприятия как частичной диагностической цели.

Ключевые слова: предприятие, внешнеэкономическая деятельность, факторы влияния на экспортную деятельность, диагностика, бизнес-индикаторы.

Рис.: 1. **Табл.:** 2. **Формул:** 5. **Библ.:** 17.

Skrynkovskyy R. M. Diagnostics of the Factors Influencing the Export Activity of an Enterprise

The modern practice of doing business proves that a successful entrance of any enterprise to external (international) markets depends on the level of its readiness for carrying out foreign economic activity. Under such circumstances, the process of targeted analysis and assessment of factors influencing the export activity of the enterprise is relevant, expedient and important. The aim of the article is the formation and development of theoretical and methodological bases for diagnosing factors influencing the export activity of an enterprise on the basis of theory and practice in the field of management and administration. It is found that the diagnostics should be understood as the process of identification, analysis and evaluation of influence (functional, dysfunctional) of the factors (circumstances, conditions, etc.) on the export activity of an enterprise in order to identify and solve problems (current, possible ones) in the sphere of supply and implementation of specific actions (steps) related to its entrance to external (international) markets. It is determined that the key business indicators of the system for diagnosing the factors influencing the export activity of an enterprise are indicators reflecting the influence of the main factors on its export activity: level of fulfillment of obligations in terms of cost; level of conclusion of «expensive contracts»; share of renewed business contracts in the total number of contracts; level of satisfaction of claims; level of delivery variability. The prospect for further research in this scientific direction is developing a system of partial diagnostic goals of the integrated system of goals for conducting economic diagnostics of enterprises taking into account the diagnostics of factors influencing the export activity of an enterprise as a partial diagnostic goal.

Keywords: enterprise, foreign economic activity, factors influencing export activity, diagnostics, business indicators.

Fig.: 1. **Tbl.:** 2. **Formulae:** 5. **Bibl.:** 17.

Skrynkovskyy Ruslan M. – Candidate of Sciences (Economics), Associate Professor, Department of Business Economy and Information Technology, Lviv University of Business and Law (99 Kulparkivska Str., Lviv, 79021, Ukraine)

E-mail: uan_lviv@ukr.net

Скрыньковский Руслан Николаевич – кандидат экономических наук, доцент, кафедра экономики предприятий и информационных технологий, Львовский университет бизнеса и права (ул. Кульпарковская, 99, Львов, 79021, Украина)

E-mail: uan_lviv@ukr.net

Постановка проблеми. Сучасна практика ведення бізнесу доводить, що успіх виходу будь-якого підприємства на зовнішні (міжнародні) ринки залежить від рівня його готовності до здійснення зовнішньоекономічної діяльності. За таких обставин процес ідентифікації, цільового аналізу й оцінювання факторів впливу на експортну діяльність підприємства є актуальним, доцільним і важливим.

Аналіз останніх досліджень і публікацій засвідчує, що значний науково-практичний внесок у поглиблення (розвиток) теоретичних положень і розроблення науково обґрунтованих практичних рекомендацій у сфері здійснення експортної діяльності на мікрорівні (на рівні підприємств) зробили такі науковці, як В. П. Андришин, І. В. Бабій, Т. І. Бондарева, І. В. Бубенко, А. М. Вічевич, І. А. Волкова, І. І. Гаврилюк, А. Г. Дем'яненко, О. О. Курок, С. Г. Лепеха, А. Г. Ліпич, С. П. Лук'янець, О. Г. Мельник, О. Л. Ортинська, М. С. Пантелеєв, М. Ю. Руцук, О. А. Фатенюк-Ткачук, А. В. Череп та інші [1–15].

Тут доцільно відмітити наукову працю А. В. Череп та О. Л. Ортинської [1], у якій зазначено, що під експортною діяльністю суб'єкта господарювання (підприємства) слід розуміти узгоджену послідовність виконання конкретних дій (етапів) виходу підприємства на зовнішні (міжнародні) ринки [1, с. 234].

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Водночас на основі аналізу літературних джерел [1–15] з урахуванням діючої практики ведення бізнесу в Україні встановлено, що сьогодні дискусійними є погляди стосовно концепції та інструментарію діагностики факторів впливу на експортну діяльність підприємства.

Метою статті є формування й розвиток теоретичних і методичних засад діагностики факторів впливу на експортну діяльність підприємства на основі теорії і практики в галузі управління та адміністрування.

Виклад основного матеріалу дослідження. Так, з огляду на результати дослідження за проблемою, А. Г. Ліпич та А. О. Фатенюк-Ткачук [2] виділяють внутрішні та зовнішні фактори впливу на розвиток зовнішньоекономічної діяльності (ЗЕД) підприємств (машинобудівних). У той же час із наведеної інформації у праці [2] з'ясовано, що основними (ключовими) внутрішніми факторами впливу на розвиток ЗЕД підприємства є інституційні, ресурсні, виробничі, технологічні, психологічно-соціальні й інформаційні фактори, які тісно взаємопов'язані між собою та утворюють системну модель. Своєю чергою науковці [2] прийшли до загального висновку, що зовнішні фактори, які впливають на розвиток ЗЕД підприємства, доцільно ділити на дві групи: 1) фактори впливу мікросередовища (політичні, законодавчо-правові, економічні, соціальні, часові та фактори неформального обмеження діяльності); 2) фактори впливу макросередовища (політико-правові, загальноекономічні, законодавчі, адміністративні, природно-кліматичні, психологічно-соціальні, технологічні, історичні та фактори стандартизації і взаємозамінності) [2, с. 30, 31].

Тут доцільно також відмітити наукову роботу [3], в якій зазначено, що на забезпечення процесів ЗЕД підприємства впливають такі фактори [3, с. 117]:

- 1) фактори внутрішнього середовища: економічні (капіталовкладення, ціноутворення, бізнес-планування, мотивація, оцінка ризиків); організаційні (формування експортного потенціалу, система менеджменту, маркетинг, страхування діяльності, розрахунки, процес реалізації продукції, технологія виробництва, ресурсне забезпечення); соціально-психологічні (соціальний захист, соціальні гарантії, вмотивованість у здійсненні ЗЕД);
- 2) фактори зовнішнього середовища:
  - фактори впливу з боку державних механізмів: економічні (митно-тарифні, бюджетно-податкові, грошово-кредитні, валютні, цінові); політичні (державна підтримка, відносини із світовими економічними організаціями); соціальні (підготовка фахівців у сфері здійснення ЗЕД, формування ринкової поведінки); адміністративні (ліцензування і квотування, стандартизація та сертифікація, стимулювання конкуренції, формування інфраструктури ЗЕД, страхування, контроль ринку); інституційно-правові (нормативно-правові, стимулюючі);
  - фактори впливу з боку ринкових механізмів: економічні (виробництво якісних конкурентоспроможних товарів, вмотивованість у задоволенні потреб на зовнішніх ринках, запобігання дефіциту продукції (сировини), здешевлення виробництва, підвищення ефективності функціонування); організаційні (доступ до інформації, формування конкурентного середовища, формування і встановлення взаємозв'язків між учасниками ЗЕД, вільний вибір партнерів) [3, с. 117].

У той же час І. А. Волкова та І. В. Гірчук [4] дотримуються думки, що основними взаємопов'язаними факторами (чинниками), що впливають на здійснення зовнішньої торгівлі підприємства, є: 1) внутрішні чинники (масштаби зовнішньої торгівлі, витрати, досвід та контроль); 2) зовнішні чинники (економічна свобода, конкуренція та ризики) [4, с. 53].

Водночас О. О. Курок [5] стверджує, що на ефективність функціонування (виробничо-господарську діяльність) та ЗЕД підприємств (машинобудівних) впливають такі фактори, як: економічні (рівень інфляції, податки і податкове регулювання, митні тарифи та курс іноземної валюти); політичні; міжнародні [5, с. 141–142].

Крім цього, згідно з інформацією (типологією факторів впливу на експортну діяльність підприємств), наведеною у науковій праці [6], з'ясовано, що фактори впливу на експорт підприємств (машинобудівних) класифікують за такими основними (базовими) ознаками: 1) за рівнем (ступенем) спонукання до експортної діяльності (заохочу-

вальні, гальмуючі); 2) за рівнем важливості (основні, другорядні); 3) за ступенем контролюваності (контрольовані, частково контрольовані, неконтрольовані); 4) за рівнем охоплення середовища впливу (фактори внутрішнього середовища, фактори зовнішнього середовища); 5) за сферою впливу (фінансово-економічні, соціальні, управлінські, виробничі, маркетингові, логістичні тощо); 6) за механізмом дії (фактори прямого впливу, фактори опосередкованого впливу); 7) за терміном дії (постійної дії, тимчасової дії); 8) за ефектом впливу (конструктивні, деструктивні, нейтральні); 9) за рівнем комплексності об'єкта впливу (одиночного впливу, комплексного впливу) [6, с. 65].

У той же час, досліджуючи літературу [7], встановлено, що результати експорту підприємства залежать від таких результатуючих показників: 1) експортна квота; 2) зміна об'єму експорту; 3) ступінь досягнення довгострокових цілей експорту; 4) ступінь досягнення короткострокових цілей експорту [7, с. 47–48].

Водночас заслуговує на увагу наукова робота [8], у якій представлено класифікацію факторів ефективності експортної діяльності підприємства. Згідно з поданою класифікацією визначено, що фактори (чинники) ефективності експортної діяльності підприємства можна класифікувати за такими ознаками, а саме: 1) за характером впливу на ефективність експортної діяльності (функціональні / позитивні, дисфункціональні / негативні); 2) з позиції відношення до середовища функціонування (зовнішні, внутрішні); 3) за рівнем (ступенем) взаємозалежності (незалежні, частково залежні, взаємопов'язані); 4) за можливістю прогнозування (прогнозовані, непрогнозовані); 5) за можливістю цільового контролю (контрольовані, частково контрольовані неконтрольовані); 6) за способом оцінювання та вимірювання (піддаються вимірюванню, не піддаються вимірюванню, вимірюються експертним методом); 7) за терміном (часом) дії (довгострокові, середньострокові, короткострокові); 8) за тривалістю дії (постійнодіючі, періодичні, спорадичні) [8, с. 13].

Своєю чергою, М. Ю. Рушак та В. П. Андришин [9] вважають, що на рівень ефективності експортної діяльності підприємства впливають внутрішні та зовнішні фактори. Так, визначальними внутрішніми факторами є: організаційна структура підприємства; технологія; стратегія діяльності. Водночас до зовнішніх факторів впливу відносять рівень ділового оточення підприємства та системи обліку, які впливають на внутрішні фактори та на принципи управлінського обліку (тобто опосередкований подвійний вплив), що у кінцевому рахунку чинить вплив на рівень ефективності експортної діяльності підприємства [9, с. 52].

У цьому контексті варто також зауважити, що оцінювання стану та формування узагальнюючого (інтегрального) рівня (показника комплексної оцінки) експортної діяльності суб'єкта господарювання (підприємства) рекомендується проводити за такими послідовними та взаємопов'язаними етапами [10]:

1. Етап – формування масиву спостережень ймовірного переліку вихідних параметрів оцінки, а саме: показники, критеріальні значення, бізнес-індикатори, фактори впливу;
2. Етап – стандартизація (попереднє перетворення вихідних значень параметрів);

3. Етап – побудова точки-еталона, згідно з якою визначається стимулюючий (позитивний) і/або дестимулюючий (негативний) вплив параметрів на рівень розвитку експортної діяльності підприємства;
4. Етап – коригування впливу кожного із параметрів на рівень розвитку експортної діяльності підприємства;
5. Етап – визначення відхилень значень параметрів від точки-еталона;
6. Етап – детальний аналіз і оцінювання параметрів експортної діяльності підприємства та формування висновків на цій основі [10, с. 183–184].

Водночас А. Г. Дем'янченко [11] стверджує, що основними аналітичними показниками ефективності експортної діяльності підприємства є: показник якості прогнозів і планів за обсягами продажу експортної продукції; показник якості прогнозів і планів за цінами на експортну продукцію; кількість укладених договорів (бізнес-контрактів) на поставку експортної продукції з урахуванням обсягів поставки за кожним бізнес-контрактом у вартісному і натуральному вимірі; частка (питома вага) «дорогих бізнес-контрактів» у загальному обсязі укладених договорів; частка скасованих договорів на поставку експортної продукції; частка *недопоставленої* вчасно експортної продукції; частота виникнення торгових суперечок; сума отриманих штрафів за порушення бізнес-контрактів з боку підприємства і/або його партнерів; суми квот на поставку експортної продукції порівняно із середньогалузевими тощо [11, с. 133–136].

Беручи до уваги наведене вище, доцільно також зазначити, що Т. І. Бондарева та А. І. Осадчук [12] стверджують, що для оцінки ефективності експортної діяльності підприємства (суб'єкта господарювання) доцільно використовувати узагальнюючий показник – таксонометричний коефіцієнт розвитку багатовимірних об'єктів, який включає у себе такі напрями оцінювання: 1) ринкова результативність експорту; 2) бюджетна ефективність; 3) виробничо-технологічна ефективність; 4) ефективність інноваційно-інвестиційної діяльності; 5) соціальна ефективність; 6) фінансова результативність; 7) результативність маркетингової та збутової діяльності; 8) результативність зниження рівня експортних ризиків [12, с. 99–100].

Таким чином, результати вивчення літератури [1–15] за проблемою дають підстави стверджувати, що ключовими (основними) бізнес-індикаторами системи діагностики факторів впливу на експортну діяльність підприємства є показники, які відображають вплив основних факторів на його експортну діяльність, а саме: рівень виконання зобов'язань за вартістю (P_{B3}); рівень укладення «дорогих контрактів» (P_{DK}); частка відновлених бізнес-контрактів у загальній кількості контрактів (U_{BK}); рівень задоволення рекламацій (P_{3P}); рівень ритмічності здійснення поставок (P_{PP}) – формул (1)–(5) [13]:

$$P_{B3} = \frac{\sum_A K_A^0 \times U_A^0 \times K U^0}{\sum_A K_A^n \times U_A^n \times K U^n}, \quad (1)$$

де A – відповідний вид експортної продукції;
 L – кількість видів експортної продукції;
 K_A^0 – фактична кількість A -го виду експортної продукції;

C_A^Φ – фактична ціна A -го виду експортної продукції;
 $KЦ^\Phi$ – фактична купівельна цінність валют;
 K_A^Π – планова кількість A -го виду експортної продукції;

C_A^Π – планова ціна A -го виду експортної продукції;
 $KЦ^\Pi$ – планова купівельна цінність валют;

$$P_{ДК} = \frac{B_{ДК}^\Phi}{B_{ЗК}^\Phi}, \quad (2)$$

де $B_{ДК}^\Phi$ – вартість фактично укладених «дорогих контрактів»;

$B_{ЗК}^\Phi$ – загальна вартість фактично укладених контрактів;

$$ч_{ВК} = \frac{O_{ВК}^T}{O_{ЗК}^T}, \quad (3)$$

де $O_{ВК}^T$ – обсяг (кількість) відновлених контрактів за певний термін;

$O_{ЗК}^T$ – загальний обсяг укладених контрактів за певний термін;

$$P_{ЗР} = \frac{O_{ЗР}^T}{O_P^T}, \quad (4)$$

де $O_{ЗР}^T$ – обсяг (сума) задоволених реклаमाцій;

O_P^T – загальний обсяг рекламацій;

$$P_{ЕП} = \frac{O_{ЕП}^\Phi}{O_{ЕП}^T}, \quad (5)$$

де $O_{ЕП}^\Phi$ – обсяг фактично здійсненого експорту продукції;

$O_{ЕП}^T$ – обсяг здійсненого експорту продукції за планом [13].

Для довідки: на рис. 1 наведено інфографіку «Експорт товарів України: загальні підсумки 11 місяців 2016 р.» [16].

Крім цього (див. рис. 1), варто зазначити, що в період 2011–2015 рр. спостерігалась тенденція до падіння обсягів експорту товарів у країни Європейського Союзу (ЄС) (за винятком 2014 р., коли відбулося незначне зростання

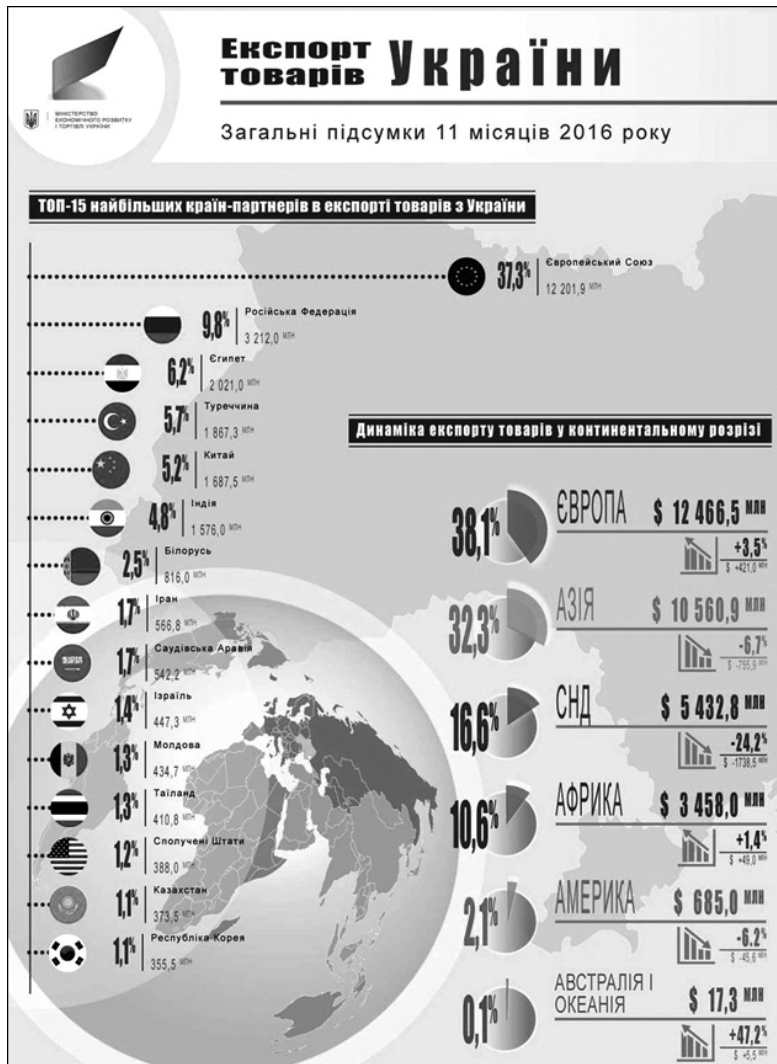

Рис. 1. Експорт товарів України: загальні підсумки 11 місяців 2016 р.

Джерело: [16]

на 1,5 %). Так, найсуттєвіше зниження обсягів за аналізований період відбулося у 2015 р. – на 23,5 %, порівняно з попереднім роком. Зокрема, скоротився обсяг експорту

товарів у Люксембург (63,6 %). Натомість відбулось значне зростання експорту товарів з України у Мальту – на 654,1 % (табл. 1) [17].

Що стосується товарної структури експорту, то у до- сить значних обсягах експортуються такі товари з України в країни ЄС, як продукти рослинного походження, міне- ральні продукти, недорогі матеріали та вироби з них і машини, обладнання та механізми, електротехнічне об- ладнання (табл. 2) [17].

У той же час теорія [14, с. 86] та практика ведення бі- знесу доводить, що для зростання обсягів експорту продук- ції українськими підприємствами необхідно забезпечувати розвиток конкурентоспроможного виробництва експорт- ної продукції, стримувати інфляційні процеси та сприяти активному залученню іноземних інвестицій у вітчизняне виробництво.

Отже, виходячи із результатів аналізу інформаційної бази дослідження (теорії та практики) [1–17], можна сфор- мулювати такі **висновки** та пропозиції, а саме:

1. Діагностика факторів впливу на експортну діяль- ність підприємства – це процес ідентифікації, ана- лізу й оцінювання впливу (функціонального, дис- функціонального) факторів (чинників, обставин, умов тощо) на експортну діяльність підприємства з метою виявлення та вирішення проблем (на- явних, можливих) у сфері забезпечення і виконання конкретних дій (етапів) його виходу на зовнішні (міжнародні) ринки.
2. Ключовими бізнес-індикаторами системи діагно- стики факторів впливу на експортну діяльність під- приємства є показники, які відображають вплив основних факторів на його експортну діяльність: рівень виконання зобов'язань за вартістю; рівень укладення «дорогих контрактів»; частка віднове- них бізнес-контрактів у загальній кількості контр-

Таблиця 1

Експорт товарів України в країни ЄС за 2010–2015 рр., тис. дол. США

Країни	Роки				
	2011	2012	2013	2014	2015
Усього по країнах ЄС	17969988	17081264	16758615	17002907	13015210
Австрія	588682,8	520820,7	554607,7	530898,8	347167,2
Бельгія	400809,1	467609,4	401869,9	425198,3	296848,8
Болгарія	755413,8	568755,4	591262,5	550603,2	419500,8
Велика Британія	485739,0	551421,2	547214,5	589211,2	367897,3
Греція	291237,5	209172,5	227886,3	201239,4	153776,0
Данія	163781,0	152737,2	163887,2	125812,4	144675,3
Естонія	150364,6	253998,5	103208,1	82258,7	66205,7
Ірландія	14660,5	75979,7	120847,1	69479,4	59182,6
Іспанія	970612,5	1539019,0	987677,7	1166565,0	1043603,0
Італія	3039541,0	2480017,0	2357645,0	2468271,0	1979844,0
Кіпр	174415,8	168047,2	161554,9	283724,9	61526,1
Латвія	221473,3	299803,4	182581,2	226165,9	150267,1
Литва	317106,2	279060,4	324816,9	362123,7	236300,5
Люксембург	7020,6	3922,0	4582,3	16182,9	5883,8
Мальта	120274,4	9558,7	6263,4	1622,8	12237,0
Нідерланди	833394,9	829939,3	1041337,0	1106096,0	905655,0
Німеччина	1763831,0	1645030,0	1603754,0	1590590,0	1328677,0
Польща	2794088,0	2576196,0	2547824,0	2644657,0	1977330,0
Португалія	192267,3	343915,2	267163,9	310310,1	320541,1
Румунія	950690,6	551597,0	558236,9	584081,6	569947,1
Словаччина	842968,7	672629,7	752667,4	670152,8	468528,8
Словенія	10733,5	10379,1	12948,0	15971,4	16261,0
Угорщина	1340723,0	1510219,0	1556953,0	1509894,0	909721,0
Фінляндія	52840,6	48150,8	60784,8	62231,4	48037,7
Франція	570688,3	549134,4	690500,8	532715,5	497949,4
Хорватія	-	-	43252,8	39174,3	26086,5
Чехія	842431,6	707040,3	823749,5	772542,1	540950,6
Швеція	74199,0	57110,9	63538,6	65133,5	60609,9

Джерело: сформовано автором на основі [17]

Товарна структура експорту з України в країни ЄС за 2011–2015 рр., тис. дол. США

Товарна структура експорту	Роки				
	2011	2012	2013	2014	2015
Усього по країнах ЄС	13051901,7	17123694,0	16573525,4	17002906,8	13015209,7
I. Живі тварини; продукти тваринного походження	14144,3	30114,6	55059,7	136966,7	163959,7
II. Продукти рослинного походження	969131,7	3333147,9	3136669,5	2936270,8	2444656,1
III. Жири та олії тваринного або рослинного походження	631930,4	821551,3	500500,1	792967,2	678335,7
IV. Готові харчові продукти	331358,5	746552,4	775925,4	899322,9	762111,2
V. Мінеральні продукти	2438109,0	2912771,9	2890276,6	2762093,0	1477385,3
VI. Продукція хімічної та пов'язаних з нею галузей промисловості	659399,2	828477,8	594618,8	671852,9	416559,7
VII. Полімерні матеріали, пластмаси та вироби з них	109144,5	102591,8	102609,6	97481,7	94231,0
VIII. Шкури необроблені, шкіра вичищена	150336,0	116363,6	129152,9	141325,8	106671,0
IX. Деревина і вироби з деревини	513212,6	558586,9	611854,2	745070,0	713032,6
X. Маса з деревини або інших волокнистих целюлозних матеріалів	73870,4	76801,9	77025,2	55027,4	61566,4
XI. Текстильні матеріали та текстильні вироби	587045,9	555850,5	560069,6	595625,6	508541,6
XII. Взуття, головні убори, парасольки	121666,9	112839,1	130350,9	146491,1	118802,6
XIII. Вироби з каменю, гіпсу, цементу	57731,6	62027,7	61362,2	86775,4	106839,6
XIV. Перли природні або культивовані, дорогоцінне або напівдорогоцінне каміння	35046,9	50968,9	36599,2	21609,5	14923,2
XV. Недорогоцінні метали та вироби з них	4332158,8	4047965,0	4555887,7	4412552,8	3064036,9
XVI. Машини, обладнання та механізми; електротехнічне обладнання	1623399,6	1864465,4	1892830,6	2072066,8	1797301,8
XVII. Засоби наземного транспорту, літальні апарати, плавучі засоби	190740,5	658131,8	185016,7	119241,3	158803,9
XVIII. Прилади та апарати оптичні, фотографічні	35814,8	41336,6	51188,0	46324,2	57724,1
XX. Різні промислові товари	148841,2	175279,6	199088,8	249227,1	258962,3
XXI. Твори мистецтва	-	134,4	478,0	75,5	221,2
Товари, придбані в портах	17315,6	18240,6	15607,7	6663,9	3014,1

Джерело: сформовано автором на основі [17]

актів; рівень задоволення рекламаций; рівень ритмічності здійснення поставок.

- Перспективою подальших розвідок у цьому науковому напрямі є розроблення системи часткових діагностичних цілей комплексної системи цілей економічної діагностики підприємств із урахуванням діагностики факторів впливу на експортну діяльність підприємства як часткової діагностичної цілі.

ЛІТЕРАТУРА

1. Череп А. В., Ортинська О. Л. Організаційно-економічний механізм експортної діяльності підприємства. *Національне господарство України: теорія та практика управління*. 2008. С. 232–236.

2. Ліпич Л. Г., Фатенок-Ткачук А. О. Фактори впливу на розвиток зовнішньоекономічної діяльності машинобудівних підприємств. *Економіка та держава*. 2008. № 5. С. 29–32.

3. Бабій І. В. Вплив факторів на забезпечення зовнішньоекономічної діяльності промислових підприємств // *Економіка і суспільство: електронне наукове фахове видання*. 2016. Вип. 3. С. 114–118. URL: <http://www.economyandsociety.in.ua/index.php/journal-3>

4. Волкова І. А., Гірчук І. В. Методика аналізу експортно-імпорتنних операцій в діяльності підприємств. *Вісник Житомирського державного технологічного університету*. Серія: Економічні науки. 2010. № 3 (53). С. 53–55.

5. Курок О. О. Ефективність управління ЗЕД машинобудівних підприємств: вплив факторів і аналіз стану. *Вісник Хмельницького національного університету*. Серія: Економічні науки. 2009. № 5, Т. 2. С. 141–144.

6. Мельник О. Г., Нагірна М. Я. Діагностика факторів впливу на експортну діяльність підприємства. *Інноваційна економіка*. 2013. № 5. С. 63–66.

7. Лепеха С. Г. Методико-факторний аналіз експортної діяльності підприємств. *Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право*. 2010. № 2. С. 46–56.

8. Андришин В. П. Фактори ефективності експортної діяльності підприємства. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. Серія: Економічні науки. 2014. Вип. 5, Ч. 2. С. 11–14.

9. Рушак М. Ю., Андришин В. П. Визначення напрямів підвищення ефективності експортної діяльності підприємства на основі результатів її оцінки. *Економічний простір*. 2015. № 93. С. 47–58.

10. Лук'янець С., Бубенко І., Пантелєєв М. Інтегральна оцінка ефективності експортної діяльності підприємства. *Економічний аналіз*. 2008. Вип. 3 (19). С. 183–185.

11. Дем'яненко А. Г. Оцінка ефективності організаційної структури експортної діяльності підприємства. *Механізм регулювання економіки*. 2009. № 1. С. 130–137.

12. Бондарева Т. І., Осадчук А. І. Оцінка ефективності експортної діяльності підприємства. *Економіка та управління підприємствами машинобудівної галузі: проблеми теорії та практики*. 2011. № 3 (15). С. 91–104.

13. Вічевич А. М., Токарська А. Ю. Оцінювання рівня організування експортної діяльності лісових підприємств // Вісник Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля. 2012. № 11 (182), Ч. 1. URL: http://www.nbu.gov.ua/old_jrn/Soc_Gum/VSUNU/2012_11_1/Vichevich.pdf

14. Гаврилюк І. І. Експортний потенціал і експортна політика підприємства. *Вісник Хмельницького національного університету*. Серія: Економічні науки. 2010. № 2, Т. 1. С. 85–89.

15. Sousa C. Export Performance Measurement: An Evaluation of the Empirical Research in the Literature. *Academy of Marketing Science Review*. 2004. No. 9. P. 23.

16. До яких країн Україна експортує найбільше? Інфографіка – «Експорт товарів України: загальні підсумки 11 місяців 2016 р.» URL: <https://twitter.com/mineconomdev/status/824566375238828033> (09.02.2017 р.)

17. Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>

REFERENCES

Andryshyn, V. P. «Faktery efektyvnosti eksportnoi diialnosti pidpriemstva» [Factors of efficiency of export activity of the enterprise]. *Naukovyi visnyk Khersonskoho derzhavnoho universytetu*. Serii: *Ekonomichni nauky* vol. 2, no. 5 (2014): 11-14.

Babii, I. V. «Vplyv faktoriv na zabezpechennia zovnishnyoekonomichnoi diialnosti promyslovykh pidpriemstv» [Influence of factors on maintenance of foreign economic activity of industrial enterprises]. *Ekonomika i suspilstvo: elektronne naukove fakhove vydannia*. <http://www.economyandsociety.in.ua/index.php/journal-3>

Bondarjeva, T. I., and Osadchuk, A. I. «Otsinka efektyvnosti eksportnoi diialnosti pidpriemstva» [Estimation of efficiency of export activity of the enterprise]. *Ekonomika ta upravlinnia pidpriemstvamy mashynobudivnoi haluzi: problemy teorii ta praktyky*, no. 3 (15) (2011): 91-104.

Cherep, A. V., and Ortynska, O. L. «Orhanizatsiino-ekonomichniy mekhanizm eksportnoi diialnosti pidpriemstva» [Organizational and economic mechanism of export activity of the enterprise]. *Natsionalne hospodarstvo Ukrainy: teoriia ta praktyka upravlinnia* (2008): 232-236.

Demianchenko, A. H. «Otsinka efektyvnosti orhanizatsiinoi struktury eksportnoi diialnosti pidpriemstva» [Assessment of the effectiveness of the organizational structure of the company's export business]. *Mekhanizm rehulivannia ekonomiky*, no. 1 (2009): 130-137.

«Do yakykh krain Ukraina eksportuie naibilshe? Infohrafika - «Eksport tovariv Ukrainy: zahalni pidsumky 11 misiatsiv 2016 r.»» [Which countries Ukraine exports the most? Infographics - «Export of goods of Ukraine: general results of 11 months of 2016»]. <https://twitter.com/mineconomdev/status/824566375238828033>

Havryliuk, I. I. «Eksportnyi potentsial i eksportna polityka pidpriemstva» [Export potential and export policy of the enterprise]. *Visnyk Khmelnytskoho natsionalnoho universytetu*. Serii: *Ekonomichni nauky* vol. 1, no. 2 (2010): 85-89.

Kurok, O. O. «Efektyvnist upravlinnia ZED mashynobudivnykh pidpriemstv: vplyv faktoriv i analiz stanu» [Efficiency of management of FEA of machine-building enterprises: influence of factors and analysis of the state]. *Visnyk Khmelnytskoho natsionalnoho universytetu*. Serii: *Ekonomichni nauky* vol. 2, no. 5 (2009): 141-144.

Lukianets, S., Bubenko, I., and Pantelieiev, M. «Intehrlna otsinka efektyvnosti eksportnoi diialnosti pidpriemstva» [Integral assessment of the export activity of the enterprise]. *Ekonomichniy analiz*, no. 3 (19) (2008): 183-185.

Lipych, L. H., and Fatenok-Tkachuk, A. O. «Faktery vplyvu na rozvytok zovnishnyoekonomichnoi diialnosti mashynobudivnykh pidpriemstv» [Factors influencing the development of foreign economic activity of machine-building enterprises]. *Ekonomika ta derzhava*, no. 5 (2008): 29-32.

Lepekha, S. H. «Metodyko-fakturnyi analiz eksportnoi diialnosti pidpriemstv» [Methodological and factor analysis of export activity of enterprises]. *Zovnishnia torhivlia: ekonomika, finansy, pravo*, no. 2 (2010): 46-56.

Melnyk, O. H., and Nahirna, M. Ya. «Diahnostyka faktoriv vplyvu na eksportnu diialnist pidpriemstva» [Diagnostics of the factors influencing the export activity of the enterprise]. *Innovatsiina ekonomika*, no. 5 (2013): 63-66.

Ofitsiinyi sait Derzhavnoi sluzhby statystyky Ukrainy. <http://www.ukrstat.gov.ua/>

Rushchak, M. Yu., and Andryshyn, V. P. «Vyznachennia napriamiv pidvyshchennia efektyvnosti eksportnoi diialnosti pidpriemstva na osnovi rezultativ yii otsynky» [Determining the directions of increasing the efficiency of the export business of the company based on the results of its evaluation]. *Ekonomichniy prostir*, no. 93 (2015): 47-58.

Sousa, C. «Export Performance Measurement: An Evaluation of the Empirical Research in the Literature» *Academy of Marketing Science Review*, no. 9 (2004): 23-.

Volkova, I. A., and Hirchuk, I. V. «Metodyka analizu eksportno-importnykh operatsii v diialnosti pidpriemstv» [The method of analysis of export-import operations in the activities of enterprises]. *Visnyk Zhytomyrskoho derzhavnoho tekhnolohichnoho universytetu*. Serii: *Ekonomichni nauky*, no. 3 (53) (2010): 53-55.

Vichevych, A. M., and Tokarska, A. Yu. «Otsiniuvannia rivnia orhanizuvannia eksportnoi diialnosti lisovykh pidpriemstv» [Estimation of the level of organization of export activity of forest enterprises]. *Visnyk Skhidnoukrainskoho natsionalnoho universytetu imeni Volodymyra Dalia*. 2012. http://www.nbu.gov.ua/old_jrn/Soc_Gum/VSUNU/2012_11_1/Vichevich.pdf